

Risicosignalering met de vernieuwde R4U

HISKE ERNST, 20 MEI 2022

Belang risicosignalering

Doel:

Systematische screening op (psycho)sociale risico's vroegtijdig in de zwangerschap, zodat passende zorg- en hulpverlening snel ingezet kan worden

Belangrijk:

- Eenduidig, systematisch en structureel gebruik van screeningsinstrument bij alle zwangere vrouwen
- De verloskundig zorgverlener bespreekt met de zwangere de gesignaleerde risico's en toeleiding naar passende zorg- en/of hulpverlening
- Verloskundig zorgverleners beschikken over zorgpaden voor opvolging van de gesignaleerde risico's

Wat is nodig voor een goede risicosignalering?

- Duidelijke informatie aan zwangeren over het belang van risicosignalering en wat de zorgverlener samen met de zwangere kan doen
- Een bruikbaar en toegankelijk screeningsinstrument en kennis & vaardigheden om het screeningsinstrument te gebruiken
- Getrainde gespreksvaardigheden van de verloskundig zorgverlener
- Toeleiding naar passende zorg- en hulpverlening en opvolging van ingezette acties
- Implementatie van het screeningsinstrument in elektronisch informatiesysteem
- Ontwikkeling en borging van zorgpaden
- Goede overdracht aan en samenwerking met ketenpartners

De R4U is een risicoscreeningsinstrument dat ingezet kan worden voor het systematisch screenen op (psycho)sociale risico's. Het instrument is in 2012 ontwikkeld door het Erasmus MC en in 2022 vernieuwd.

Wat is de vernieuwde R4U?

De R4U

- is een screeningsinstrument
- dat screent op (potentiele) risicofactoren
- verdeeld over 8 domeinen
- bevat met name (psycho)sociale risicofactoren
- en enkele medische factoren
- iedere 'positieve' score leidt tot actie
- acties zijn:
 - zorgpaden
 - aanmelding bij hulpverlening
 - verwijzing 2^e/3^e lijnszorg
 - advies
- acties verschillen per gemeente

Domeinen	Aantal items zwangere	Aantal items vader kind
Gezinssituatie	5 + 1 (leeftijd)	4
Werk en inkomen	9	2
Communicatie en opleiding	2 + 1 observatie	2 + 1
Leefstijl	5	3
Vorige zwangerschap	1 + 4 uit dossier	
Huidige zwangerschap	3	1
Mentaal welzijn	9	9
Hechting en ouderschap	3	3
Totaal	37 (+6) items	24 (+1) items

R4U wordt afgenomen

- bij start van de zorgverlening, bij voorkeur intakegesprek
- bij alle zwangere vrouwen en hun partner (indien aanwezig)
- door intakeverpleegkundige, verloskundige of arts(assistent)
- de zwangere is hierover (schriftelijk) geïnformeerd

De vragen uit de R4U

- kunnen in volgorde van het formulier/dossier worden afgenomen, maar dit hoeft niet
- hebben 2 antwoordmogelijkheden: ja of nee (zwangere is niet verplicht te antwoorden)
- kunnen leiden tot antwoord in groen vakje en dit betekent bespreken actie
- NB: enkele items zijn meestal bekend uit dossier cliënt of zijn observatie zorgverlener

De uitkomsten van de R4U

- worden besproken tijdens het consult
- kunnen leiden tot acties die in overleg met zwangere ingezet worden
- worden in het elektronische patiëntendossier genoteerd

Uitleg papieren versie R4U

1. Verdeeld over 8 domeinen staan hier de (psycho)sociale factoren waarop gescreend wordt
2. Voor ieder item zijn voorbeeldvragen geformuleerd
3. Items die ook bij partner uitgevraagd kunnen worden
4. 2 antwoordopties: ja of nee. Antwoord in groen vakje leidt tot actie
5. In de laatste kolom staan de acties die, in dit voorbeeld, voor Rotterdam zijn opgesteld. Per gemeente is dit verschillend, zie ook volgende pagina. Deze zullen niet in de digitale versie zichtbaar zijn.

Patiënt/cliëntnummer:		Geb. datum:	Postcode:		Datum invullen R4U:
A terme:		Partner aanwezig: ja / nee			
(Psycho)sociale factoren		Voorbeeld vraagstelling aan zwangere		Partner	Actie voor zwangere vrouwen uit Rotterdam (zorgpaden en factsheet op www.dvprijnmond.nl/zorgpaden , stappenplan op www.connect2grow.info , Aanmeldpunt Moeders van Rotterdam)
GEZINSSITUATIE					
G1	Tienerzwangerschap (≤ 18 jaar)	Ben je jonger dan 18 jaar? (Zie ook EPD)	x		Inzet (medisch) maatschappelijk werk, evt. consult FIOM/Jeugdbescherming (voogdij) en Aanmeldpunt Moeders van Rotterdam
G2	Partner	Heb je een vaste partner? Woont je partner bij jou? Is hij betrokken bij de zwangerschap?			Indien gewenst: Aanmeldpunt Moeders van Rotterdam
G3	Relatieproblemen > 3 maanden	Zijn er spanningen (conflicten, pesterijen of scheldpartijen) tussen jou en je (ex)partner?	x		Indien gewenst: Aanmeldpunt Moeders van Rotterdam. Evt. Zorgpad Zwanger en Huiselijk geweld en Kinder mishandeling
G4	Sociale steun	Heb je mensen in je omgeving die je helpen en bij wie je je verhaal kan doen? Is er iemand die je naar ziekenhuis kan brengen of op			Aanmeldpunt Moeders van Rotterdam

Indien een of meerdere (psycho)sociale risicofactor(en) worden geconstateerd leidt dit tot

- het bespreken van deze risico's met de zwangere (en haar partner)
- het bespreken met de zwangere welke opvolging noodzakelijk of gewenst is, zoals
 - inzet van een zorgpad
 - aanmelding bij hulpverlening in het sociaal domein
 - verwijzing 2^e/3^e lijnszorg
 - advies aan zwangere om bijv. meer informatie via een website op te zoeken

De zorgpaden en wijze hoe zorg- en hulpverlening in een gemeente is georganiseerd verschilt. Dat betekent dat bij de implementatie van de R4U, het medisch en sociaal domein met elkaar de beschikbare zorgpaden etc. vaststelt.

De oorspronkelijke R4U is ingebouwd in de verloskundige en ziekenhuis informatiesystemen.

→ Informatie over de aanpassing van de vernieuwde R4U in de informatiesystemen volgt later

Informatie voor (aanstaande) ouders

Om de R4U goed te kunnen uitvragen, is het belangrijk dat de zwangere begrijpt waarom je als zorgverlener op verschillende domeinen informatie over haar wilt hebben en waarom jullie samen bespreken welke zorg en begeleiding zij wenst of nodig heeft. In je uitleg kan je haar informeren:

- dat je een vragenlijst zal afnemen met ca. 35 vragen op een aantal verschillende domeinen
- dat je de vragen aan alle zwangere vrouwen en hun partner stelt
- dat alle vragen met ja of nee te beantwoorden zijn
- dat je n.a.v. het antwoord misschien nog wat meer vragen stelt of dat jullie dat onderwerp later nog verder bespreken
- dat het doel van de vragenlijst is dat je een goed beeld wilt krijgen van haar om samen te bespreken hoe zij het best begeleid kan worden tijdens haar zwangerschap
- dat het fijn is als de cliënt eerlijk antwoord geeft, omdat jullie zo het beste kunnen bespreken wat passende zorg is en dat het voor haar ook fijn is als zij de best mogelijke zorg krijgt
- dat de vragenlijst in de computer staat waardoor je misschien vaak op je scherm moet kijken OF: dat je het op papier invult en dit papier zal inscannen om het op te slaan in het dossier
- dat haar antwoorden alleen gedeeld worden met collega zorgverleners in het netwerk met toestemming van de cliënt.

Zwangere vrouwen en hun partner kunnen ook voorafgaand het intakegesprek de R4U vragen beantwoorden en opsturen naar hun zorgverlener:

- De R4U wordt per beveiligde mail naar de cliënt gestuurd
- De R4U kan evt. met andere vragen uit de intake gecombineerd worden
- Er is een aparte vragenlijst voor de partner, die hij/zij zelf kan invullen
- De cliënt stuurt per beveiligde mail haar ingevulde vragenlijst terug
- De zorgverlener kan het consult voorbereiden m.b.v. de ontvangen vragenlijst
- Tijdens consult worden alleen de items waarop een alert is gescoord besproken

NB: Onderzocht wordt of het versturen van vragenlijst uit elektronisch patiëntendossier ook mogelijk is (zomer 2022)

Wat levert de R4U op?

Voor de zwangere

- Meer bewustwording over mogelijke risicofactoren die van invloed zijn op haar zwangerschap en een goede start van haar kind
- Laagdrempelig contact en meer vertrouwen tussen de zwangere en zorgverlener; zwangere weet dat zij op een later moment ook haar problemen kan bespreken
- Tijdige inzet van gepaste zorg en ondersteuning, doordat risico's aan het begin van de zwangerschap worden gesignaleerd en bespreekbaar worden gemaakt

Voor de zorgverlener

- Voelt zich gesteund door de voorbeeldvragen, structuur van de vragenlijst, de zorgpaden per risicofactor en de training
- Meer inzicht in de situatie van de zwangere vrouw voor betere en gerichtere voorlichting tijdens het consult en inzet passende zorg- en hulpverlening
- Inzicht in omvang problematiek door systematische screening

Meer informatie

- [FACTSHEET](#)
- [FILM](#)
- [FLYER TRAINING WILDE KASTANJE](#)
- OF MAIL NAAR STEVIGESTART@ROTTERDAM.NL

